

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

West-Sooby Anna: Cirkuszi akrobatika és iskolai testnevelés (2. rész)

Míg – néhány kivételt leszámítva – a művészeti területek profi szakemberei esetében magától értetődik, hogy rendelkeznek felsőfokú végzettséggel, addig a cirkuszok esetében más a helyzet. Itt az akadémiai tanulmányok útja, az értelmiségi létforma bizonyos fokig kontraszelektívnek számít.

Az artistaképzés ideális formája a családon belüli szakmai szocializáció. Ha a gyerek már „az anyja hasában” kezd akklimatizálódni a cirkusz világához, ha nonverbális kommunikációját csecsemő korától ennek törvényei alakítják. Ha a gyerek a régvolt hagyományoknak megfelelően előbb tanul meg lovagolni, mint járni, és szaltózni is hamarabb tud, mint olvasni. Ha 6-8 éves korára úgy hozzászokott a nagyszámú közönség tapsaihoz, hogy a komoly trükki teljesítményt el(ő)adási profizmus kíséri, és áthatja őt a kemény munka könnyed erkölcsisége. Ez lenne az ideális állapot, csak hogy a 19. századi családmodell már nem visszahozható, az intézményes oktatás mára nélkülözhetetlenné vált.

Érdeemes figyelmünket a sportra irányítani, amely az elmúlt száz évben az egyik legnagyobb tökeerővel rendelkező gazdasági ágazattá nőtte ki magát. Intézményrendszerében a csúcsmenedzsereken és politikusi körökön túl megvan a jelentős tudományos infrastruktúra és felsőoktatás, élén a Testnevelési Egyetemmel. Fontos lenne tehát tanulni tőlük és velük.

A cirkuszsakmának is létérdeke lenne megteremteni a maga felsőfokú képzőhelyeit ahhoz, hogy a társadalmi presztízse, az érdekvérvényesítő ereje növekedjen. Ezzel szemben alig van értelmisége, bár az elmúlt évtizedekben jelentős számban nőtt azoknak a száma, akik artista múltjuk mellett is tudtak főiskolai vagy egyetemi képesítést szerezni, tudomásom szerint közülük kevesek dolgoznak a szakma államilag finanszírozott szféráiban. Csak remélni lehet, hogy lassan-lassan egyre inkább szerepet kaphatnak majd a képzett menedzsereink, testnevelőink is.

A diplomaszerezés azonban nemcsak makroszinten, de az egyének szempontjából is ajánlatos, mert a viszonylag rövid ideig tartó aktív pályáív lezárása után további értékes tevékenységi körök lehetőségét nyithatja meg. Az egyéni beállítottságtól függően sokféle diszciplína kínálkozik az esztétikától az államigazgatási vagy színházi szakokon át a történettudomány, szociálpszichológia... vagy bármely más irányba. Én a saját tapasztalataimból kiindulva a testnevelő edzői alapszakról tudok beszámolni (jelenleg az MA képzést végzem).

Az MTF-en érettségít szerző artistanövendékek tucatjait közvetlenül is érintheti a kérdés, de általános érdeklődésre is számot tarthat az, hogy vajon profitálhat-e egyáltalán a cirkuszi utánpótlás-nevelés a testnevelő edzői ismeretekből, mi hozadéka lehet a TF (vagy más testnevelői kurzus) elvégzésének. Az elemzés bázisául a 2009 őszén – ez idáig mindössze egyetlen alkalommal – indított „cirkuszi akrobatika” differenciált ismeretanyagú BSc tantárgyait sorolom fel a hozzájuk tartozó követelmények teljesítésének időrendjében.

20091111. 20091111	Filozófia	2	K
20091123. 20091123	Anatómia	4	K
20091203. 20091203	Balesetmegelőzés-elsősegély	1	G
20091204. 20091204	Biológiai alapismeretek	2	G
20091204. 20091204	Gimnasztika alapjai	2	G
20091205. 20091205	Informatika	2	G
20091207. 20091207	Sport és testnevelés elmélet alapjai	2	K
20091207. 20091207	Testnevelés- és sporttörténet I.	2	K
20091207. 20091207	Testnevelési játékok	2	G
20091214. 20091214	Közgazdasági alapismeretek	1	G
20091214. 20091214	Labdajátékok alapjai	2	G
20091215. 20091215	EU-alapismeretek	1	G
20091217. 20091217	Jogi alapismeretek	1	G
20091222. 20091222	Aerobik, RG alapjai	1	G
20091222. 20091222	Művelődéstörténet	2	G
20100104. 20100104	Edzésmegfigyelés és edzésvezetési gyakorlat	1	G
20100104. 20100104	Sportszakmai gyakorlat 1 / Cirkuszi akrobatika	1	G
20100112. 20100112	Kondicionális képességfejlesztés	2	G
20100112. 20100112	Választható tárgy	2	K
20100327. 20100327	Küzdősportok alapjai	1	G
20100414. 20100414	Természetjárás	1	G
20100422. 20100422	Anatómia 2	2	K
20100426. 20100426	Torna alapjai	1	G

20100427. 20100427	Úszás alapjai	1	G
20100429. 20100429	Biokémia	2	K
20100429. 20100429	Filozófia II.	2	K
20100430. 20100430	Bevezetés a szociológiába	2	K
20100430. 20100430	Bevezetés a tudományos kutatásba	2	K
20100504. 20100504	Kommunikáció	1	G
20100504. 20100504	Testnevelés- és sporttörténet 2.	2	K
20100510. 20100510	Aerobik, RG alapjai II.	1	G
20100510. 20100510	Koordinációs képességfejlesztés	1	G
20100517. 20100517	Bevezetés a pszichológiába	2	K
20100517. 20100517	Gimnasztika I.	2	G
20100525. 20100525	Választható tárgy	2	G
20100526. 20100526	Atlétika alapjai	1	G
20100526. 20100526	Választható tárgy	2	G
20100528. 20100528	Edzésmegfigyelés és edzésvezetési gyakorlat 2. / Cirkuszi akrobatika	2	G
20100528. 20100528	Sportági elmélet és módszertan 1. / Cirkuszi akrobatika	2	G
20100528. 20100528	Sportszakmai gyakorlat 2 / Cirkuszi akrobatika	1	G
20101115. 20101115	Választható tárgy	2	G
20101201. 20101201	Sportmenedzsment	2	G
20101202. 20101202	Úszás	2	G
20101204. 20101204	Bevezetés a pedagógiába	2	K
20101205. 20101205	Torna	2	G

20101205 _a 20101205	Torna	2	G
20101206 _a 20101206	Önvédelem	1	G
20101208 _a 20101208	Élettan I.	4	K
20101208 _a 20101208	Humánbiológia	1	G
20101210 _a 20101210	Választható tárgy	2	G
20101215 _a 20101215	Biomechanika	2	K
20101215 _a 20101215	Fejlődéslélektan alapjai	2	K
20101217 _a 20101217	Sportjátékok I-III/ kézilabda, labdarúgás	2	G
20101221 _a 20101221	Atlétikus alapképzés	2	K
20110103 _a 20110103	Edzésmegfigyelések és edzésvezetési gyakorlat III.	1	G
20110103 _a 20110103	Gimnasztika II.	2	G
20110103 _a 20110103	Sportági elmélet és módszertan II.	7	G
20110103 _a 20110103	Sportszakmai gyakorlat III.	1	G
20110414 _a 20110414	Tánc	1	G
20110418 _a 20110418	Tánc II.	1	G
20110427 _a 20110427	Rekreáció II. tábor	1	G
20110503 _a 20110503	Élettan II.	3	S
20110506 _a 20110506	Sportbiomechanika	2	K
20110511 _a 20110511	Választható tárgy	2	K
20110516 _a 20110516	Bevezetés a pedagógiai gondolkodás és az iskola történetébe	2	K
20110518 _a 20110518	Pedagógiai pszichológia alapjai	2	K
20110601 _a 20110601	Edzésmegfigyelések és edzésvezetési gyakorlat IV.	1	G
20110601 _a 20110601	Sportági elmélet és módszertan III.	7	K

20110601. 20110601	Sportszakmai gyakorlat IV.	2	G
20110606. 20110606	Kerékpáros tábor	2	G
20110606. 20110606	Sportjátékok I-III/ kosárlabda, röplabda	2	G
20110809. 20110809	Szakedolgozat I.	1	G
20111202. 20111202	Sportélettan	2	K
20111205. 20111205	Bevezetés a sportpszichológiába	2	K
20111205. 20111205	Sportmasszázs	2	G
20111206. 20111206	Edzésmélettan alapjai	4	K
20111207. 20111207	Egészségtan	2	K
20111207. 20111207	Gyógytestnevelés	2	G
20111212. 20111212	Edzésmegfigyelések és edzésvezetési gyakorlat V.	1	G
20111212. 20111212	Sportági elmélet és módszertan IV.	8	K
20111212. 20111212	Sportszakmai gyakorlat V.	2	G
20111212. 20111212	Szakedolgozat II.	3	G
20111216. 20111216	Mozgástanulás és szabályozás	2	K
20120419. 20120419	Táplálkozásélettan	2	K
20120422. 20120422	Bevezetés a sportszociológiába	2	K
20120502. 20120502	Sportsérülések, sportártalmak	1	G
20120503. 20120503	Bevezetés a sportpedagógiába	2	K
20120514. 20120514	Edzésmegfigyelések és edzésvezetési gyakorlat VI.	1	G
20120514. 20120514	Sportági elmélet és módszertan V.	8	K
20120514. 20120514	Sportszakmai gyakorlat VI.	2	G
20120514. 20120514	Szakedolgozat III.	6	G
20120520. 20120520	Edzésmélettan és módszertan	2	S

A táblázatos közzététel biztosítja a különböző szempontok szerinti jó áttekinthetőséget, mert lehetőséget nyújt az oszlopok kijelölésével az információk megfelelő átrendezésére, összehasonlítására. A táblázat első oszlopa az osztályzat megszerzésének dátumát jelzi, a második a kurzus nevét, a harmadik a szerzett kreditek számát, a negyedik pedig a számonkérés jellegét (gyakorlati jegy, kollokvium, szigorlat). Szigorlatozni Edzésmélettan és módszertanból, valamint Élettanból kellett, és az utolsó oszlopból az is kiderül, hogy a követelmények nagyobbik fele a gyakorlati ismeretekre koncentrált. Persze felvetődik a kérdés, hogy a közgazdasági, jogi vagy EU-alapismeretek miért gyakorlati jegyet indikáltak (ami a TF-en nyilvánvalóan motoros, intenzív mozgásos cselekvést feltételez), viszont ezt ellensúlyozza, hogy több kollokviumhoz is kapcsolódtak kemény gyakorlati teljesítmények, pl. Atlétikus alapképzés, Mozgástanulás és szabályozás...

Ha a táblázatot a harmadik oszlop szerint rendezzük, akkor voltaképpen az egyes tantárgyak

fontossági sorrendjét kapjuk meg, és rögtön szembe tűnik, hogy a Sportági elmélet és módszertan állt az élen; a maga 30 kreditjével az összes teljesítés hatodát tette ki. Miután az oktatást több évtizedes artistaképzői tapasztalattal rendelkező tanárok végezték (Bánfai Ágnes és H. Orlóci Edit), ez volt az a praktikus ismerethalmaz, amit a leghasznosabbnak kell mondani. Itt lehetőségünk nyílt az előkészítő három alaptantárgy (akrobatika, függőszer, ügyesség) teljes vertikumán végigmenni, a különböző összefüggéseket tudatosítani, és átvehetjük a legapróbb didaktikai trükköket is.

Az egyes sportágak alapjainak elsajátítása bizonyos esetekben kifejezetten megterhelő volt, különösen nagy hangsúlyt kap a tanrendben az atlétika és az úszás, és véleményem szerint az egyéb sportágakra specializálódott hallgatóknak pedig nagyon keveset kell teljesíteniük tornából, holott az az általános iskolai testnevelésben sokkal nagyobb szerepet kellene, hogy kapjon.

Mint testnevelő tanár (de a korábbiakban az Artistaképzőben is) munkám során a módszertani (pl. edzéselmélet) tárgyakat tudom leginkább hasznosítani. Hogy egyáltalán kell-e, és hogy milyen mélységig kell a filozófia, kommunikáció és egyéb társadalomtudományok – nos, erről megoszlanak a vélemények. Az általános műveltség alapjait elengedhetetlennek tartják a tanárok esetében. A kreditszerzés hajszájában persze az ember nem érzékeli, hogy a látóköre mennyit tágul, de az bizonyos, hogy a számonkérés kényszere mellett egészen más intenzitással gyűjti be az ember az információkat, mint holmi szabadidős olvasgatás esetén.

A fenti táblázat 91 sora alapján könnyen kiszámítható, hogy szemeszterenként átlagosan 15 tantárgyi követelményt kellett teljesíteni, amelyek általában két összetevőből álltak (beadandó dolgozat és teszt; zárthelyi és sportteljesítmény; teszt és kollokvium, illetve egyéb kombinációk). Aktív, folyamatos munka mellett a TF elvégzése nagyon kemény megterhelést jelent, de mégis melegen ajánlható, és nem csak a legfiatalabb korosztályok számára.

megjelenik minden negyedévben